

scenario 3

landschappelijke onderbouwing
windpark Tata Steel

INFINERGY

TATA STEEL

George Hintzenweg 85

Postbus 8520

3009 AM Rotterdam

+31 (0)10 44 33 666

+31 (0)10 44 33 668

info@rhdhv.com

www.royalhaskoningdhv.com

TELEFOON

FAX

E-MAIL

INTERNET

30 juni 2016

DATUM

versie 2.0

VERSIE

BE3280/R0007/901724/Rdm

REFERENTIE

Michiel Brink

AUTEUR(S)

Suzan Tack

Johanna Bouma

COLLEGIALE

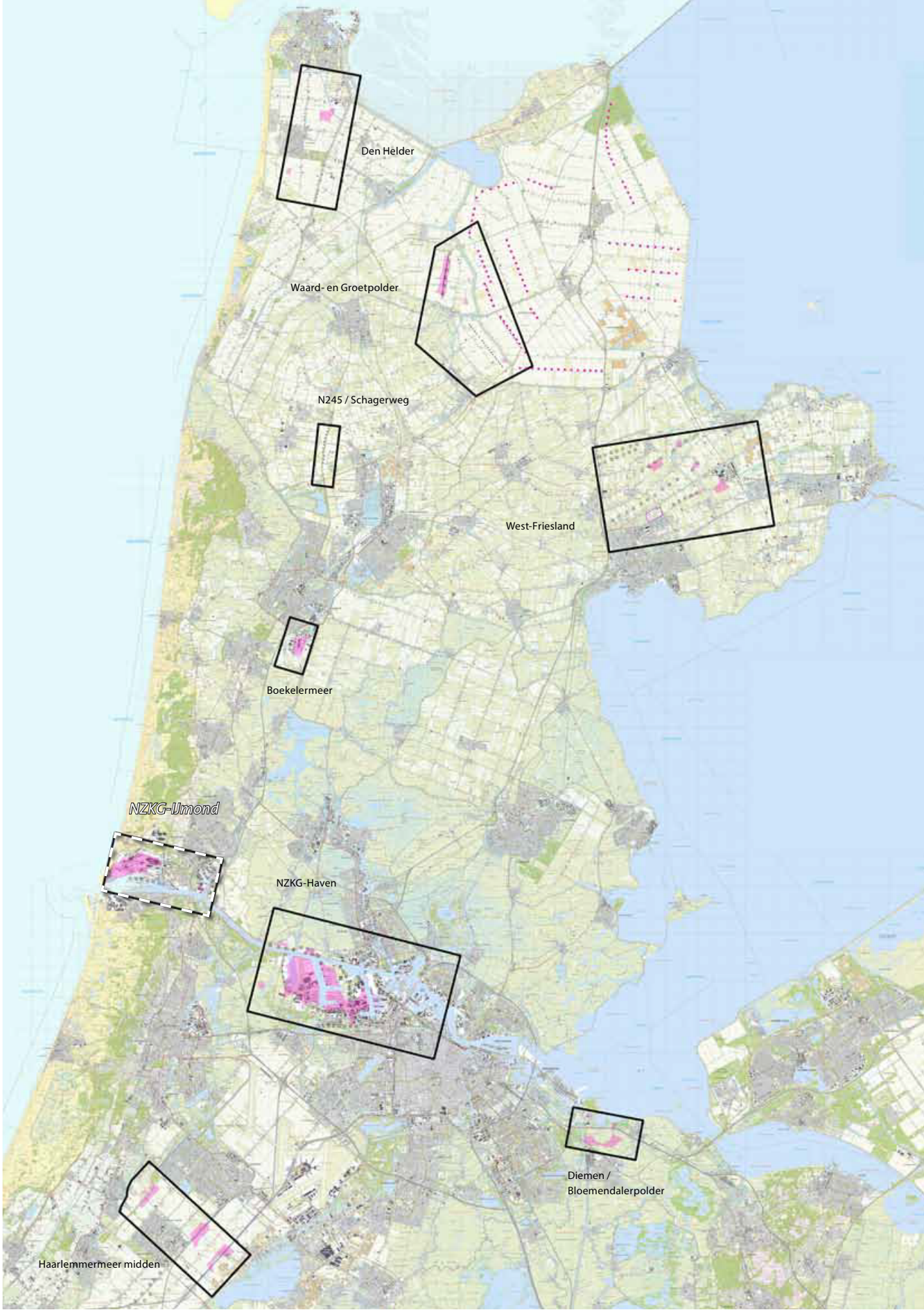
TOETS

inhoudsopgave

<i>Inleiding</i>	<i>07</i>
<i>Analyse</i>	<i>11</i>
<i>Plantoelichting</i>	<i>25</i>

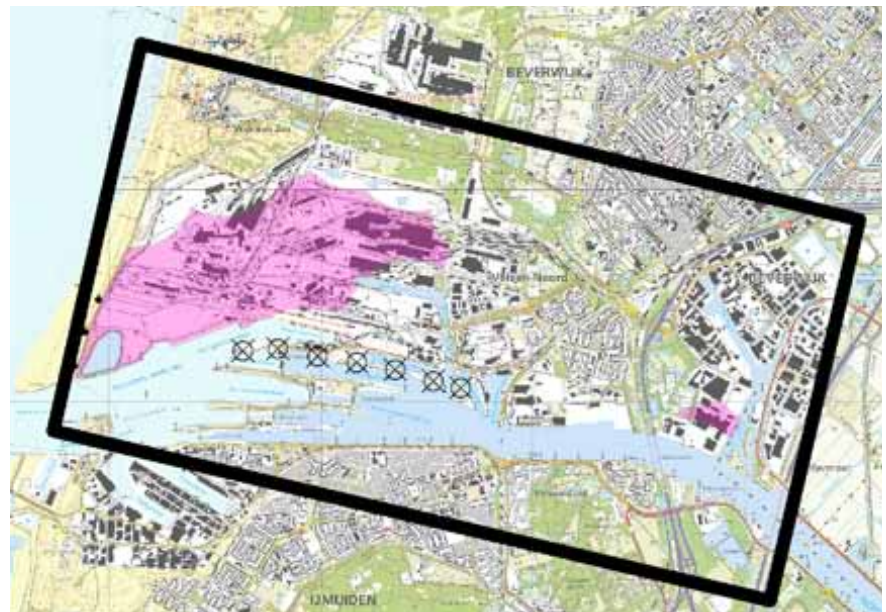

00 inleiding

Aanleiding

De provincie Noord-Holland heeft in het kader van het Energieakkoord afspraken gemaakt met het Rijk over de hoeveelheid windenergie die zij op land mogelijk moet maken in 2020. De provincie Noord-Holland moet nog tussen de ca 46 en 68 megawatt (MW) aan vermogen uit windenergie realiseren om aan de doelstelling voor 2020 te voldoen. Tata Steel wil hier graag aan bijdragen en meer duurzame energie opwekken op het Tata Steel terrein. De belangrijkste argumenten om de mogelijkheden van windturbines te ontwikkelen zijn dat het terrein van Tata Steel in een gebied ligt waar de provincie ontwikkeling van windturbines ondersteunt (herstructureringsgebied), dat de omstandigheden voor het opwekken van windenergie op het Tata Steel terrein gunstig zijn en dat Tata Steel bij wil dragen aan een duurzamere maatschappij. Deze landschappelijke onderbouwing is onderdeel van de aanvraag voor een omgevingsvergunning. In deze landschappelijke onderbouwing wordt beschrijven hoe de beoogde turbines zich verhouden tot de omgeving en het beleid van de provincie Noord-Holland, zoals beschreven in de beleidsregel Wind op Land.

Projectgebied

Het bedrijventerrein van Tata Steel IJmuiden BV. beslaat ongeveer 750 ha en ligt in drie verschillende gemeentes: Velsen, Beverwijk en Heemskerk. Naast Tata Steel zijn er nog een aantal andere kleinere bedrijven op het terrein gevestigd. Het plangebied wordt omgeven door de woonkernen van Wijk aan Zee, Velsen-Noord en Beverwijk. Aan de zuidzijde wordt het projectgebied begrensd door het Noordzeekanaal met de zeesluizen van IJmuiden, de Hoogovenhaven en de 1e Rijksbinnenhaven. In het Beverwijkse deel van het projectgebied wordt het terrein doorkruist door een groenstrook. Hier loopt de Zeestraat die Beverwijk met Wijk aan Zee verbindt. Door de aanwezige bebouwing op en rond het terrein, de (ondergrondse) infrastructuur en geplande nieuwe installaties en door strenge veiligheidseisen, is maar op een beperkt deel van het terrein mogelijk om windturbines te plaatsen. Voor een overzicht van de veiligheidscontouren en overige randvoorwaarden verwijzen wij naar de ruimtelijke onderbouwing van Windpark Tata Steel.

Beleidscontext Landschap en Windenergie

Provinciale Beleidsregel Wind op Land (2015)

In het beleidskader Wind op land is een richtlijn en een handvat voor de toetsing van windparken aan eisen ten aanzien van de ruimtelijke kwaliteit:

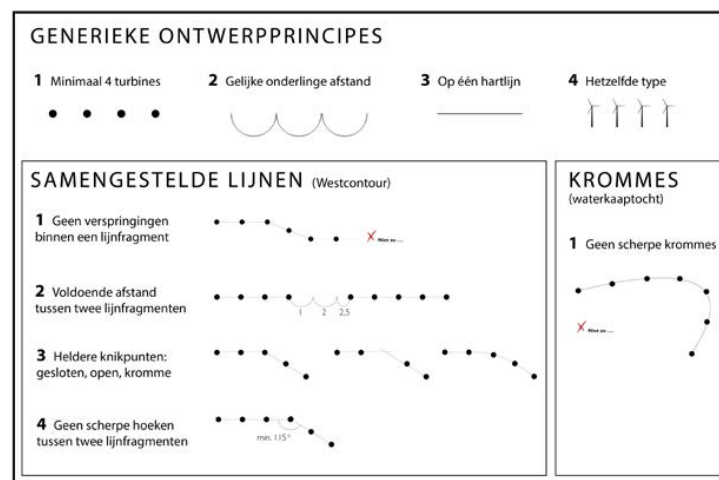
- Windparken moeten een bijdrage leveren aan een versterking van de kwaliteit en leesbaarheid van het Noord-Hollandse landschap, inclusief haar stedelijke gebieden en infrastructuur. Windparken dienen hierbij landschappelijke verschillen te verduidelijken en waardevolle (lijn) structuren te accentueren.
- In de dynamische gebieden kunnen de historische structuurlijnen minder relevant zijn als voorkeurslijnen voor de plaatsing van turbines. Nader ontwerp onderzoek dient dit uit te wijzen.
- In het ruimtelijk ontwerp wordt de samenhang tussen mogelijke lijnopstellingen van windturbines binnen een afgebakend gebied onderzocht. In artikel 32, lid 4 Provinciale Ruimtelijke Verordening is vastgelegd dat windturbines moeten worden geplaatst in een lijnopstelling van minimaal 6 turbines. Onder een lijnopstelling wordt verstaan een opstelling van windturbines op gelijke onderlinge afstand in een lijn of kromme, of een samengestelde lijn met een knik. Daarbij is de leesbaarheid van een lijnopstelling van belang; is het cluster van windturbines herkenbaar als lijn in het landschap? Treed er geen storende interferentie op doordat lijnen elkaar (lijken te) kruisen of zo dicht op elkaar liggen dat windturbines op de voorgrond en molens aan de horizon op één lijn met door elkaar grote en kleine turbines lijken te staan?

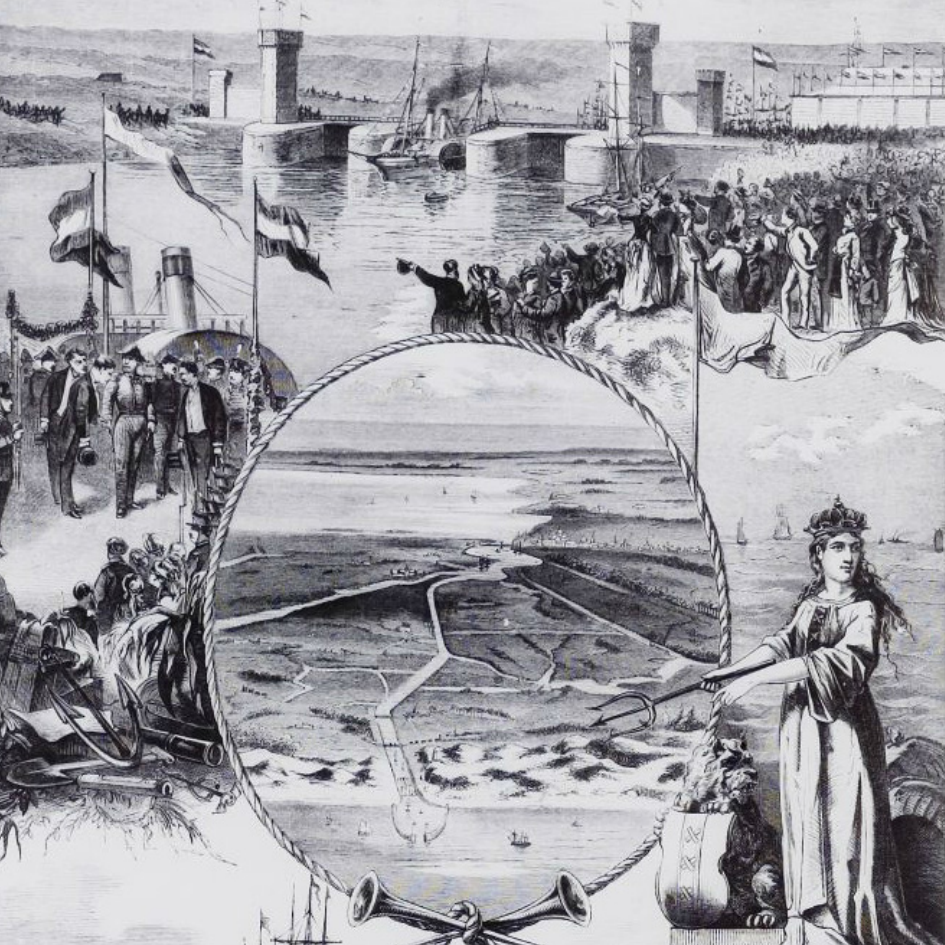
Windturbinebeleidsplan gemeente Velsen

Naar aanleiding van de beleidsregel Wind op Land van de provincie Noord-Holland heeft de gemeente Velsen een gemeentelijk Windturbinebeleidsplan opgesteld. De doelstelling van het gemeentelijke windturbinebeleidsplan is meerledig. De belangrijkste voor Windpark Tata Steel is: De te plaatsen turbines moeten, op diverse schaalniveaus, een duidelijk herkenbare samenhangende ruimtelijke structuur vertonen. Er wordt hiervoor een ruimtelijk kader geschetst waarbinnen de plaatsing van windturbines mogelijk is. Locaties en minimum en maximum masthoogten worden aangegeven. Bij het plaatsen van windturbineparken in groepen of lijnen is de verhouding tot het totale landschap en andere windturbineparken in de omgeving belangrijk. Voorkomen moet worden dat te veel verschillend georiënteerde windturbineparken in elkaars nabijheid de verschijningsvorm en karakteristiek van het landschap aantasten.

Leeswijzer

In de voorliggende landschappelijke onderbouwing wordt in hoofdstuk 1 een beschrijving gegeven van de historische en ruimtelijke context van het Tata Steel-terrein beschreven en geanalyseerd. In hoofdstuk 2 wordt een plantoelichting gegeven en de effecten van het plan op het huidige landschap inzichtelijk gemaakt.

01 analyse

Historische en regionale context

Het Tata Steel terrein ligt als beeldbepalend element in het jonge duinlandschap van Midden Kennemerland. Van oorsprong kent dit gebied een kenmerkende opbouw van primaire duinen, binnenduingebied, duinbossen met landgoederen naar open polderlandschap. De relevante kernkwaliteit van het jonge duinlandschap is de grote diversiteit aan reliëf en de contrasten in de mate van openheid. Tussen de primaire duinen en het duinbos is het bedrijventerrein ontstaan.

De bouw van een hoogovenbedrijf in het duinlandschap in 1920, werd mogelijk gemaakt door de aanleg van het Noordzeekanaal. De oprichter van het bedrijf H.J.E. Wenckebach verkoos IJmuiden boven Rotterdam vanwege de vaste ondergrond in de duinen. De eerste fase bestond uit twee hoogovens, een cokesbatterij en de nodige infrastructurele voorzieningen als een buiten- en binnenhaven, spoorwegemplacement, elektrische centrale en een bijproductenfabriek voor het reinigen van cokesovengas. De eerste hoogoven startte in 1924 met de productie van ijzer, en in het midden van de jaren dertig was Hoogovens al de grootste exporteur van ruwijzer ter wereld. Het hoogovenbedrijf groeide verder en in de jaren zestig stak het bedrijf ook de Zeestraat naar Wijk aan Zee over. Hierbij is een deel van het duingebied en de landgoederenzone daarachter, verloren gegaan. Naast de industriële uitbreiding in de omgeving zijn de kernen van IJmuiden en Beverwijk enorm uitgebreid.

Vanuit de hoge plekken in het duinlandschap en in de open polders in de omgeving is het industriecomplex een landmark, met de hoge gebouwen en schoorstenen. Aan de westzijde van het terrein staan langs de Reydersweg al drie windturbines met een ashoogte van 80 meter onderdeel vormen van het silhouet. Het terrein is een onderdeel van de industriële enclaves langs het Noordzeekanaal. Het Tata Steel terrein is niet tot industrieel erfgoed van het Noordzeekanaalgebied benoemd in het provinciaal landschappelijk beleid.

Langs het bedrijventerrein loopt een historische structuurlijn: de Atlantikwall. Het is een samenhangend geheel van gewapend betonnen verdedigingswerken die zich voornamelijk in het reliëf van het jonge duingebied bevinden en in opdracht van de Duitse overheid tussen 1943 en 1945 gebouwd. Het Forteneiland is ook onderdeel van de Atlantikwall samen met twee bunkers ten westen van het Tata Steel terrein. Het Forteneiland is als vooruit geschoven post, ook onderdeel van de stelling van Amsterdam.

analyse

Visuele kenmerken van het landschap en het Tata Steel terrein

Door de geleidelijke groei van het hoogovenbedrijf en aanverwante bedrijvigheid, heeft de indeling van het terrein en schijnbare willekeurigheid. Dit vertaalt zich in een onregelmatige symfonie van verschillende types gebouwen, gebouwhoogtes en schoorstenen. Ook de maat van de ruimtes op het terrein verschilt. In de (directe) omgeving van het terrein is er een groot verschil in het zicht op het bedrijventerrein. Het mogelijke zicht op het bedrijventerrein is in 5 verschillende type standpunten te karakteriseren. De benoemde standpunten zijn terug te vinden op de kaarten op deze pagina en de pagina hiernaast.

01 en 02 - IJmuiden - zuidzijde

Vanaf de zijde van de Kanaalweg en de jachthaven in IJmuiden is het zicht op het Tata Steel terrein maximaal. Over het water van het Noordzeekanaal en de sluiseilanden zijn de verschillende industriële gebouwen, ertsopslagen en schoorstenen nagenoeg ongehinderd zichtbaar. In de kern van IJmuiden dicht bij het Noordzeekanaal zijn daardoor bijzondere doorzichten aanwezig, waar aan het eind van straten de industriële bebouwing op de achtergrond aanwezig is.

03, 04 en 05 - Duinen en strand - westzijde

Aan de westzijde grenst het Tata Steel terrein aan een duinenrij van rond de 30 meter hoog. Deze duinenrij ontnemt deels het zicht op het terrein. Alleen de hoge gebouwen die het dichtste bij staan, komen boven de duinenrij uit. Vanaf de Reyndersweg en het strand ontstaat het beeld van een bedrijventerrein in de duinen. Het zicht op het bedrijventerrein wordt af en toe door een duin geblokkeerd en af en toe is er compleet zicht op het terrein. De ertsopslagen in het zuidwestelijk deel van het terrein, leveren in combinatie met de duinvegetatie contrastrijke beelden op, van natuur en industrie.

06, 07a en 07b - Wijk aan Zee - westzijde

De duinenrij, beplanting en bebouwing ten westen van het Tata Steel terrein ontnemt grotendeels het zicht op het terrein vanuit Wijk aan Zee. Alleen de hoge industriegebouwen en schoorstenen die het dichtste bij staan, komen boven de duinenrij uit.

08 en 09 - Heemskerk en Beverwijk – noord- en oostzijde

Het zicht op het Tata Steel terrein vanuit de noord- en oostzijde is compleet anders. Door de kleinere ruimte maat is het zicht op het terrein beperkt. Deze ruimte maat wordt deels veroorzaakt door de bebouwing, maar ook door de aanwezige beplanting, die veelal restanten van het binnenduinbos zijn. Ook vanaf de randen van het terrein en de belangrijkste toegangswegen, is de karakteristieke symfonie van gebouwen en schoorstenen door de beplanting en bebouwing amper waarneembaar.

10 – Open landschappen in de regio

Vanaf een grotere afstand vanuit open landschappen in de regio is wel een totaalzicht op het Tata Steel terrein aanwezig. De clustering van bedrijvigheid in de verte is goed waarneembaar. Ook vanaf hogere punten in het omliggende landschap is zicht aanwezig. De rookpluimen versterken daarbij de zichtbaarheid.

➤ 10 - Zuiderweg

vanaf de Kanaalweg in IJmuiden is het zicht op het Tata Steel terrein maximaal

vanaf de jachthaven in IJmuiden is de ligging van het Tata Steel terrein in het duinlandschap duidelijk waarneembaar

03

04

het Tata Steel terrein rijst op van achter het strand- en duinlandschap

vanaf de parkeerplaats bij het Vliegerpad is duidelijk zicht op het Tata Steel terrein

05

06

het Tata Steel terrein rijst op uit het duinlandschap bij de 'uitgang' van Wijk aan Zee

vanaf het Julianaplein in Wijk aan Zee is geen bebouwing van Tata Steel zichtbaar. slechts bij helder weer is de aanwezigheid van Tata Steel waarneembaar door de rookpluimen van de oxistaal fabriek

vanaf de noordelijke rand van de dorpsweide in Wijk aan Zee zijn een aantal schoorstenen van het midden deel van het Tata Steel terrein zichtbaar

vanaf de noordelijke rand van de dorpsweide in Wijk aan Zee zijn een aantal schoorstenen van het westelijk deel van het Tata Steek terrein zichtbaar

vanaf de Voortweg in Heemskerk verdwijnt het silhouet van het TATA Steel terrein grotendeels door de beplanting

09

10

vanaf de Kreuzberglaan in Beverwijk verdwijnt het silhouet van het TATA Steel terrein achter de beplanting

het silhouet van het TATA Steel-terrein is duidelijk herkenbaar vanuit het open polderlandschap van het Assendelveveld

Wijk aan Zee

Beverwijk

TATA Steel terrein

Sluiseilandencomplex

Noordzeekanaal

IJmuiden

02 *plantoelichting*

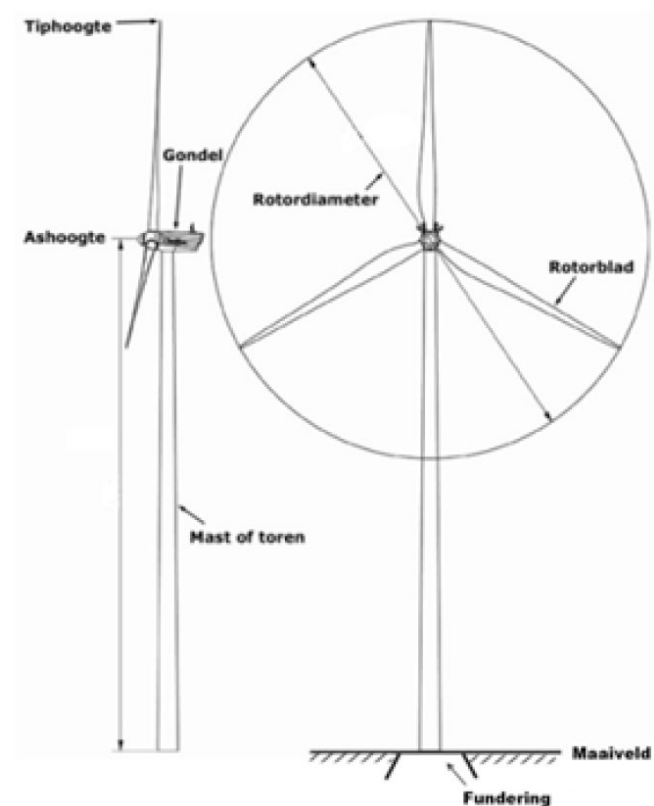
Uitgangspunten

Vanwege de begrenzing van het herstructureringsgebied in de provinciale 'beleidsregel Wind op Land', is alleen het deel van het Tata Steel terrein ten zuiden van de Zeestraat onderdeel van het plangebied. Het geplande Windpark Tata Steel bestaat uit 3 windturbines. Het toe te passen type windturbine staat nog niet vast. Voor scenario 03 wordt uitgegaan van een ashoogte van de windturbines van maximaal 80 meter en een rotordiameter van maximaal 90 meter. Hiermee wordt aangesloten op de afmetingen van het type turbine dat nu aan de Reyndersweg staat. In scenario 03 worden van alle mogelijke posities op het zuidelijke deel van het Tata Steel terrein alleen die langs de westrand van het plangebied gebruikt. Hiermee wordt een lijnopstelling van 6 turbines mogelijk gemaakt, conform de uitgangspunten uit de 'beleidsregel Wind op Land' van de provincie Noord-Holland.

Beschrijving effect van windpark op het landschap

De beschrijving van de effecten van windturbineopstellingen op landschap en landschappelijke kwaliteit gebeurt op een kwalitatieve manier. De beoordelingscriteria komen voort uit de benoemde (kern)kwaliteiten van het plangebied en zijn omgeving. Voor de beschrijving is de 'Handreiking Waardering landschappelijke effecten van windenergie' (maart 2013, H+N+S en ROM 3D) gebruikt. In opdracht van Agentschap NL is deze handreiking opgesteld met de intentie bij te dragen aan een goede en eenduidige beoordeling van de visuele effecten van windturbines op het landschap. Het biedt een set beoordelingscriteria, waarmee de effecten op de kwaliteit van het landschap beschreven kunnen worden:

- Effect op de openheid van het landschap
- Herkenbaarheid van de opstelling
- Samenhang met andere windturbineopstellingen

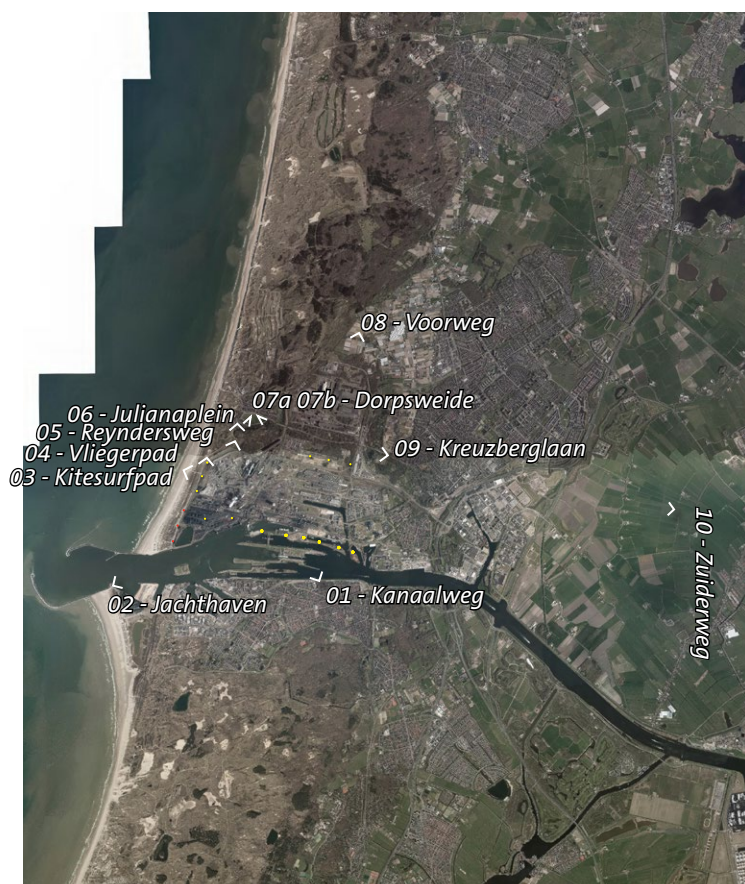

Effect op de openheid van het landschap

Een windturbine heeft door zijn grote hoogte een effect op de beleving van de schaal en daarmee de openheid van een landschap. Doordat onze ogen naast elkaar zitten in plaats van boven elkaar kan een mens moeilijker hoogte schatten dan diepte (Dictaat Architectuur – deel 3; de perspectivische waarneming van de ruimte, Th.M.E.W.J. Dubbelman). Grote turbines worden daarom niet zo zeer als groter ervaren, maar als dichterbij staand. Door de aanwezigheid van windturbines is oriëntatie mogelijk en krijgt de schaalloze open ruimte een kenbare diepte. De vuistregel hierbij is hoe hoger de turbine en/of hoe groter het oppervlak van het gebied waarin het windpark zichtbaar is, hoe groter de aantasting van de openheid.

Op het Tata Steel terrein zijn al veel hoge elementen aanwezig, waardoor het bovenstaande effect op de openheid van het landschap veel minder sterk optreedt dan in landschappen waar geen andere hoge elementen aanwezig zijn. Dit effect is goed te zien op de visualisatie 1 en 2 op pagina 28 van deze rapportage. Hier is duidelijk te zien dat de windturbines onderdeel gaan vormen van de symfonie van hoge gebouwen en schoorstenen. Ook door de aanwezigheid van de drie windturbines ten westen van het terrein van Tata Steel is het effect beperkt. Ook vanuit het open polderlandschap voegen de geplande turbines zich in de skyline van het Tata Steel terrein en is het effect op de openheid zeer beperkt – zie visualisatie 10.

Door de ligging in het reliëfrijke duinlandschap en de aanwezigheid van de hoge industriebebouwing is maar in beperkte mate sprake van effect op de openheid van het landschap. Het effect op de openheid is ook uit te drukken in de beleefde nabijheid van Tata Steel in de omgeving. Dit effect treedt het sterkst op in het landschap aan de randen van het plangebied – het dichtst bij de turbines. Dit is goed te zien op de visualisaties 3, 4, 5 en 7. Vanuit Wijk aan Zee is de impact van de turbines die gedeeltelijk boven de duinen uitkomen het grootst. In Heemskerk en Beverwijk wordt het zicht grotendeels weggenomen door de aanwezige beplanting.

plantoelichting

Herkenbaarheid van de opstelling

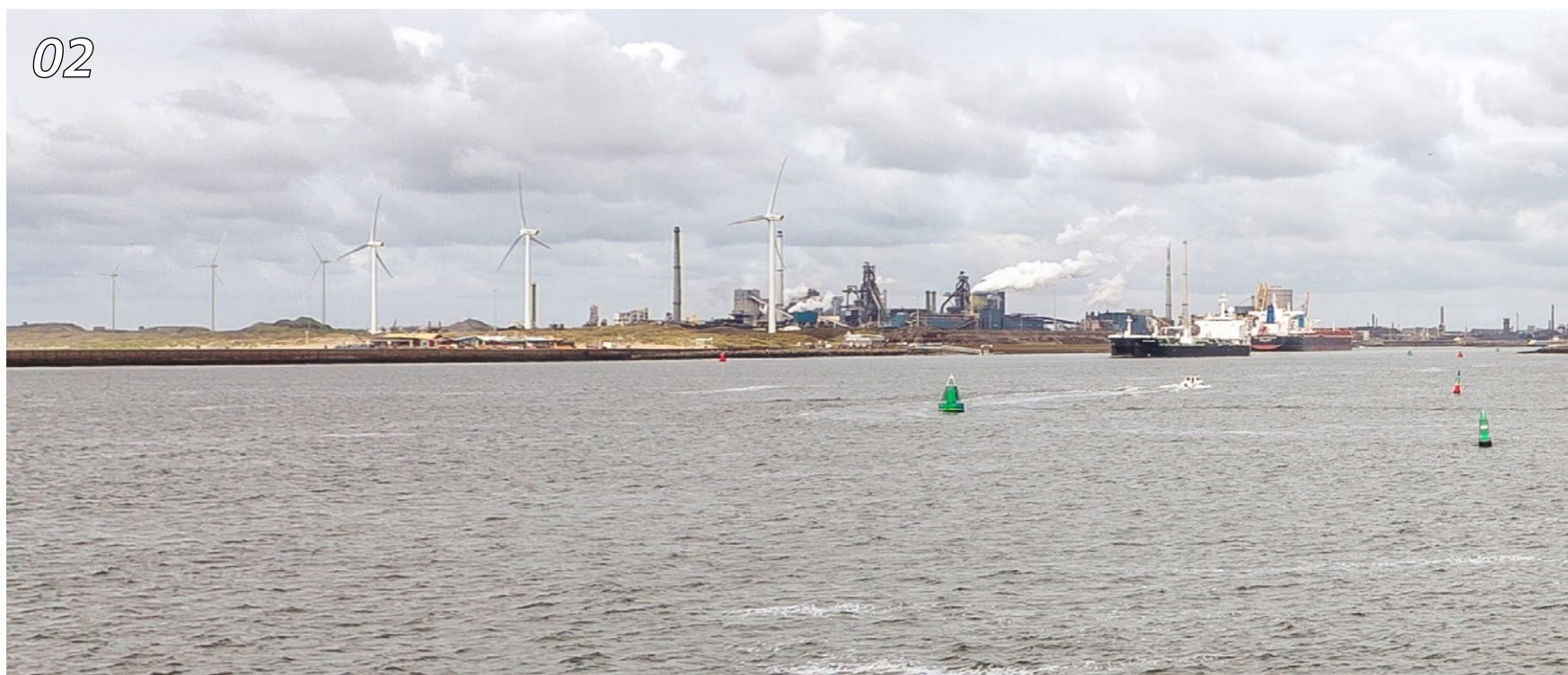
Windturbines hebben een zodanig andere schaal dan de elementen in het omringende landschap, dat ze als het ware een nieuwe laag boven het landschap vormen. Deze nieuwe laag heeft op zichzelf een patroon en vorm. De herkenbaarheid van het patroon en opstellingsvorm heeft een landschappelijke waarde. Een lijn is als opstellingsvorm het beste herkenbaar. Een clusteropstelling met een regelmatige afstand tussen de turbines is op een beperkt aantal plekken herkenbaar. In een zwermopstelling ontbreekt een regelmatig patroon en is dus het minst herkenbaar. Het is dan onduidelijk welke turbines bij welk park horen en waar het park begint en eindigt en dat zorgt voor een mindere herkenbaarheid van de opstelling.

Het provinciale beleid schrijft voor dat een windturbineopstelling uit een lijn bestaat van minimaal 6 turbines. In scenario 03 zijn alle mogelijke turbineposities langs de westrand op het Tata Steel terrein ingevuld. Hierdoor ontstaat een lijnopstelling van zes turbines in aansluiting op de lijnopstelling van de bestaande turbines langs de Reyndersweg. De herkenbaarheid van de lijnstopstellingen op een bedrijfsterrein met vele hoge gebouwen en schoorstenen is beperkt. De voorgestelde lijnopstelling is het best te herkennen op visualisatie 2 en 4 op pagina 28 en 30 van deze rapportage.

Samenhang met andere windturbineopstellingen

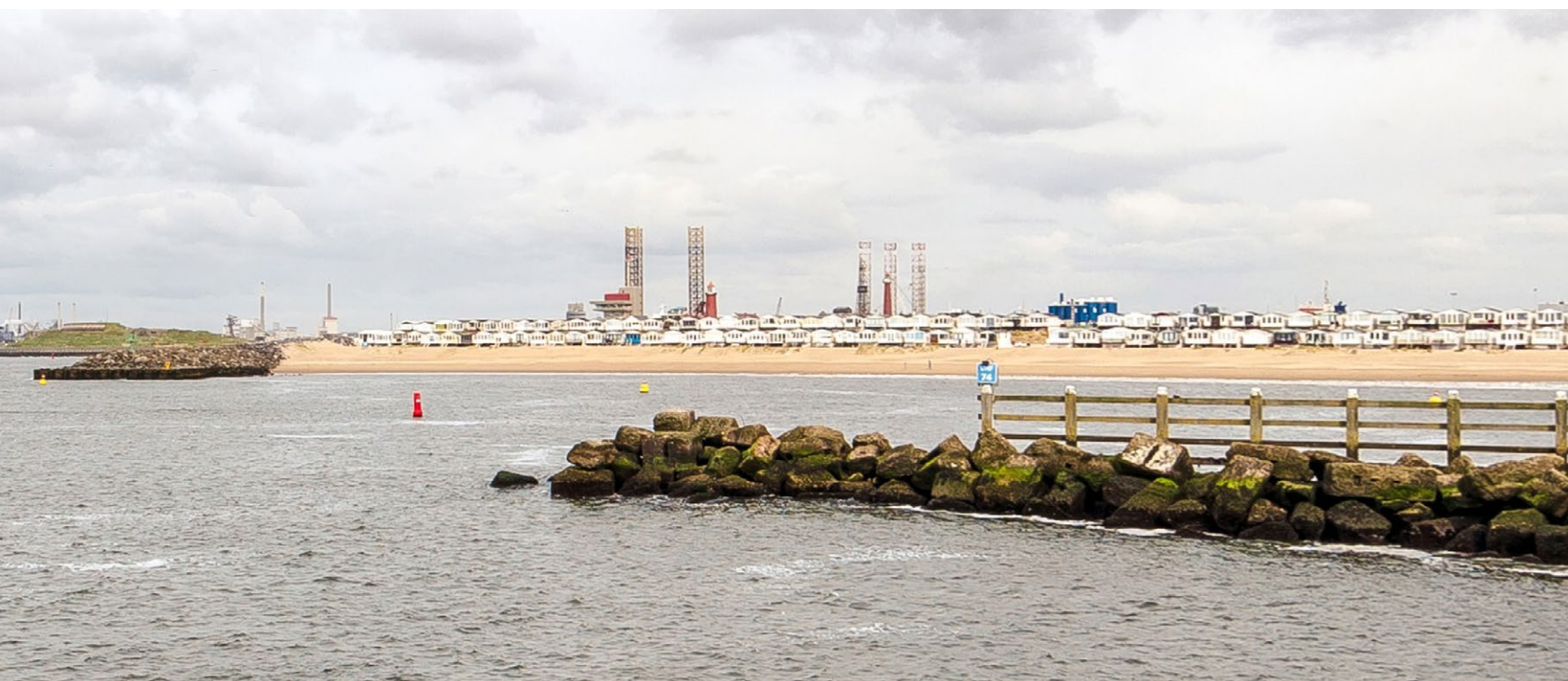
In de keuze bij welk landschap grootschalige windparken passen en welke ordeningsprincipe deze parken hebben, kan een samenhang zitten; een plaatsingsstrategie. De eerste voorwaarde voor het komen tot een samenhang, is dat de verschillende windparken als zelfstandig windpark herkend kunnen worden. Wanneer op een korte afstand een ander windpark staat, zal vanaf sommige plekken in het landschap interferentie tussen de windparken optreden. Dit is het fenomeen dat van de windparken niet langer duidelijk is waar het ene windpark begint en het andere eindigt en welk ordeningsprincipe de windparken hebben.

In het beleid van de provincie Noord-Holland zit een nadrukkelijke keuze voor de plaatsingsstrategie. De provincie kiest onder andere voor de plaatsing van windturbines bij grote industriële gebieden. Het algemeen ordeningsprincipe van de verschillende windparken is een enkele lijnopstelling. In het plangebied is al een lijnopstelling van drie turbines aanwezig langs de Reyndersweg, parallel aan de kust. De lijnopstelling op het Tata Steel terrein sluit daar op aan en vormen samen een nieuwe lijnopstelling.

vanaf de Kanaalweg in IJmuiden is het zicht op de turbines gedeeltelijk geblokkeerd door hoge industriebebauwing

vanaf de jachthaven in IJmuiden is de lijnopstelling goed zichtbaar

*de lijnopstelling langs de westelijk rand van het Tata Steel-terrein rijst op uit het duinlandschap.
de drie turbines staan duidelijk op de voorgrond van het industriële complex.*

de nieuwe turbines op het Tata Steel terrein staan ten opzichte van de bestaande turbines aan de andere kant van de Reyndersweg, waardoor een lichte verspringing in de totale lijn ontstaat

05

06

de lijnopstelling langs de westelijk rand van het Tata Steel-terrein samen met de bestaande turbines langs de Reyndersweg rijzen op uit het duinlandschap

vanaf het Julianaplein zijn geen turbines op het Tata Steel-terrein zichtbaar

vanaf de noordelijke rand van de dorpsweide in Wijk aan Zee zijn geen turbines op het Tata Steel terrein zichtbaar

vanaf de noordelijke rand van de dorpsweide in Wijk aan Zee zijn de noordelijke twee turbines van de lijnopstelling langs de westelijk rand van het Tata-terrein deels zichtbaar

vanaf de Voortweg in Heemskerk verdwijnen de turbines op het TATA Steel terrein en het sluiseland geheel achter de beplanting en industriële bebouwing

09

10

vanaf de Kreuzberglaan in Beverwijk is geen van de turbines op het Tata Steel terrein zichtbaar

vanaf deze positie op de Zuiderweg in het Assesdelerveld gaan de turbines op het Tata Steel terrein op in het silhouet van de industriële bebouwing en schoorstenen

